

88. Hodász, Lakatos-tanya (KÖH 84715)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) I

2013. október–november havában a nyíregyházi Jósa András Múzeum szakemberei a Földgázszállító Zrt.-vel kötött szerződés alapján megelőző feltárásokat folytattak a Magyar–román D 300-as kiváltó gázvezeték Nyíregyháza–Nyírgyulaj közti szakaszán. Ennek során az előzetes régészeti terepbejáráson lokalizált, illetve adattári lelőhelyek vizsgálatára került sor Hodász, Kántorjánosi, Nyírcsaholy, Nyírgyulaj és Nyírmeggyes határában.

A 23. lelőhely (lásd Kántorjánosi, Kappancs hegyi-dűlő KÖH 74305) feltárása után átvonultunk a Hodász K-i végében található 24. lelőhelyre, ahol újabb 6 objektumot bontottunk ki. Ezen a lelőhelyen azonban nem találtunk semmilyen datáló leletet. 4 gödör és 1 árok került kibontásra, míg 1 objektum természetes jelenségnek bizonyult. A lehumuszolt terület nagysága: 164 m² volt.

Munkatársak: Körösfői Zsolt, Pintye Gábor, Toldi Zoltán és Tompa György ásátásvezető régészek. A lelőhelyek humuszolását és a régészeti helyszínelést Vizler Csaba végezte. Rajzolók: Belezna Gabriella, Cseppentő Zoltán, Kiss László és Svéda Csaba.

PINTYE GÁBOR

89. Homokkomárom, Homok-dombi-dűlő III. (KÖH 84571)

(Zala megye) R

A Nagykanizsai és a Letenyi kistérségekben a szélessávú optikai körzethálózat fejlesztéséhez készült előzetes régészeti dokumentáció részét képező terepbejárást 2013. június 17.–július 3. között végezték el az MNM NÖK munkatársai. A vizsgálat a tervezett nyomvonal tengelyétől mintegy 50-50 m széles sávban történt, mely 69 régészeti lelőhelyet érintett.

Homokkomárom településtől ÉK-re, a 75131 j. út D-i oldalán futó akácok mögött, a Homok-dombi-dűlő ÉK-i részén új, korábban ismeretlen lelőhelyet lokalizáltunk. A területen 0,7–1 m-es magasságot is elérő kukoricás terült el, melynek talaja eső által simára vert volt. Ezt bejárva közepes és annál rosszabb látási viszonyok között a középső rézkori Balaton-Lasinja kultúrához tartozó kerámiákat, valamint egy csiszolt, nyéllyukas kőszköz töredékét gyűjtöttük. Az újonnan talált lelőhely a felszíni nyomok alapján közepes intenzitásúnak mondható.

Munkatárs: Spolár Erika technikus.

TOKAI ZITA MÁRIA

90. Hortobágy határa

(Hajdú-Bihar megye) Sza, Kk, Kú, I

A Hortobágyi Nemzeti Park beruházásában, a Komplex ökoturisztikai fejlesztés a Hortobágyi Nemzeti Parkban című projekt (ÉAOP-2.1.1/E-12-k2-2012-004) keretein belül a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ megbízásából régészeti próbafeltárásokat folytatott a Déri Múzeum.

Kungyörgy-telep (KÖH 84453): Két egymással párhuzamos szelvény kialakítására volt mód, melyek összterülete 149 m² lett. Itt a 60 cm-es, törmelékes és recens szeméttel kevert fedő humuszréteget követően vált láthatóvá a sárga löszös-agyagos altalaj. A szondák Ny-i végénél egy ÉNy–DK irányú árok feltárta rajzolódott ki. 2013. december 3-án feltárásra került

az objektum két részlete, melyekből késő középkori–újkori kerámiák láttak napvilágot.

Máta, Fecskeház Erdei Iskola (KÖH 85649): A kijelölt terület Mátán, a Szikra-csatornától É-ra levő mocsaras rész É-i partján helyezkedik el. A helyszín É-i hosszanti oldalán húzott szondában két keskeny árok feltárását lehetett regisztrálni. Ennek következtében szükségessé vált a szelvény D-i irányú bővítése, további objektumok azonosítására, de újabb régészeti jelenségek nem jelentkeztek. Az így kibővített szelvény összterülete 123 m² lett. 2013. december 3-án kibontásra került a két árok, de korhatározó leletek nem kerültek elő.

Máta, Kispalás (KÖH 85647): Két helyszínen folyt régészeti próbafeltárás, melyek a Hortobágy-főcsatorna Ny-i partján helyezkednek el. A parkoló területén, mintegy 20 m hosszú szelvényben 3 markáns folt rajzolódott ki. A nagyobb folt környéke bővítésre került, hogy az objektum szélei láthatóvá váljanak. A felső 10 cm-en sóderes kavicságy jelentkezett, amit egy helyenként törmelékes, 60–70 cm vastag humusztakaró követett. A második helyszínen az épületbővítés helyén egy 9 m²-es szonda kinyitására volt lehetőség. A gyepező alatt kb. 40 cm vastag törmelékes feltöltés után az eredeti, szintén 40 cm vastag humusztakaró mutatkozott. Itt régészeti leletek, objektumok vagy jelenségek nem kerültek elő. 2013. december 4–7. között a Déri Múzeum munkatársai feltárták az első helyszínen megfigyelt jelenségeket (6 gödör, 2 árok), melyek egy római császárkori (szarmata) településhez tartoztak.

Munkatárs: Czako Viktória geodéta.

HULLÁM DÉNES

91. Hódmezővásárhely, Batida III., IX. homokbánya (KÖH 55439)

(Csongrád megye) R, B, A, Á

2013-ban, az M43-as autópálya Makó–országhatár közötti szakaszának építésével párhuzamosan, elkezdődtek a töltésépítéshez szükséges anyagot biztosító homokbányák és célkitermelők megnyitásai. Az M43-as e második ütemének nyomvonalát kiszolgáló bányák közül a legnagyobb méretű a Délút Kft. tulajdonában levő, Hódmezővásárhely IX. bánya volt, amely közel 16 ha (160000 m²) területet érintett. E tervezett homokkitermelő Hódmezővásárhely Batida nevű határrészében található, a Hódmezővásárhelyről Maroslelére vezető aszfaltúttól közvetlenül Ny-ra, Marosleléltől 2 km-re, É-ra. A környezetéből markánsan kiemelkedő partos rész több kisebb-nagyobb méretű dombra, illetve a dombok közötti lemélyedésekre tagolódik. A terület tartósan árvízmentes, amire utal mind a II. katonai felmérés, ahol ez a terület batidai szigetként van feltüntetve, mind pedig az Andó Mihály által készített vízrajzi térkép is. Ez utóbbin szintén szigetként/félszigetként jelölendő területen haladt át a Maroslelé–Vásárhely közötti út.

A területen végzett terepbejárások, illetve az előzetes régészeti munkák alapján a bányák területére korábban 2 lelőhelyet lokalizáltak. A 197. lelőhely a bánya D-i felén helyezkedett el, míg az É-i, nagyobbik részén a 17. lelőhely feküdt. A két lelőhelyként kezelt terület kutatása így egy időben zajlott, bár már a próbafeltárás során bizonyossá vált, hogy határai összeolvadnak és egy nagy lelőhelyegységet alkotnak. Ezeket figyelembe véve a dokumentációt az irodai feldolgozás során egy egységes objektum számrendszer mentén összeolvasztottuk. Ez alapján a 197. számú lelőhely kutatásáról szóló beszámoló valójában